

dr hab. Kamila Baraniecka-Olszewska
Instytut Archeologii i Etnologii
Polskiej Akademii Nauk
Al. Solidarności 105
00-140 Warszawa

**Recenzja osiągnięć naukowych dr Katarzyny Ceklarz w postępowaniu o nadanie stopnia
doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie etnologia
i antropologia kulturowa**

Podstawa oceny osiągnięć naukowych

Dr Katarzyna Ceklarz jako osiągnięcie naukowe, o którym mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (dalej jako Ustawa), art. 219, ust. 1, pkt. 2, wskazała cykl złożony z artykułów publikowanych w czasopismach naukowych oraz rozdziałów wydanych w monografiach zbiorowych. Zgodnie z Ustawą, art. 219, ust. 1 stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:
  - a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub
  - b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub
  - c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;

3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Na cykl *Między kreacją a utowarowieniem dziedzictwa kulturowego Podhala* podanym przez Dr Katarzynę Ceklarz jako osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219, ust. 1, pkt. 2 Ustawy, składa się 12 tekstów: 7 artykułów opublikowanych w czasopismach naukowych oraz 5 rozdziałów wydanych w monografiach zbiorowych błędnie nazywanych przez Habilitantkę w Autoreferacie artykułami. W art. 219, ust. 1, pkt. 2 Ustawa nie wymienia osiągnięcia naukowego stanowiącego cykl mieszany: złożonego z artykułów opublikowanych w recenzowanych czasopismach naukowych oraz rozdziałów wydanych w monografiach zbiorowych. Pierwszą czynnością konieczną, by rozpocząć ocenę dorobku dr Katarzyny Ceklarz przedstawionego w Wykazie osiągnięć naukowych, jest zatem zbadanie, czy posiada ona w wykazanym dorobku osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219, ust. 1, pkt. 2 Ustawy.

W przekazanej dokumentacji do wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego dr Katarzyna Ceklarz nie przedstawiła monografii naukowej wydanej przez wydawnictwo, które w roku wydania było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 1 pkt 2 lit. a (dalej jako ministerialny wykaz wydawnictw), a dwie monografie – jedna autorska *Muzeum im. Wł. Orkana w Rabce – monografia* (2010) oraz współautorska *Czary góralskie. Magia Podtatrza i Beskidów Zachodnich* (2014) zostały opublikowane jeszcze przed powstaniem ministerialnego wykazu wydawnictw. Habilitantka nie wyodrębniła też osiągnięcia projektowego. Podstawą formalną oceny osiągnięcia naukowego, mającego stanowić znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym przypadku może być zatem wyłącznie cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b (dalej jako ministerialny wykaz czasopism). Cykl taki jest możliwy do wyodrębnienia z osiągnięcia wskazanego przez dr Katarzynę Ceklarz w punkcie I Wykazu osiągnięć naukowych, aczkolwiek obejmuje on zdecydowanie mniej pozycji, niż zostało to przedstawione przez Habilitantkę, gdyż a) nie wchodzi w jego skład rozdziały publikowane w monografiach zbiorowych, b) musi też zostać z niego wykluczona pozycja III.2: *Współczesne aranżacje obiektów komercyjnych i turystycznych na Podhalu* – czasopismo „Małopolska:

Regiony – Regionalizmy – Małe ojczyzny” nie było w roku wydania artykułu (2019) ujęte w ministerialnym wykazie czasopism.

Wskazany przez Habilitantkę cykl zawęży się do 6 pozycji. W dalszej części Wykazu osiągnięć naukowych obejmującej cały dorobek dr Katarzyny Ceklarz wymienia ona tylko jeden dodatkowy artykuł opublikowany w czasopiśmie ujętym w ministerialnym wykazie czasopism: współautorski tekst *Wśród Kliszczackich Górali. O Andrzeju Słoninie, rzeźbiarzu z Bogdanówki w gminie Tokarnia* opublikowany w 2017 roku w „Małopolska. Regiony – Regionalizmy – Małe ojczyzny”. Można więc stwierdzić, że w minimalnym stopniu została spełniona przesłanka, by poddać ocenie osiągnięcia naukowe przedstawione przez dr Katarzynę Ceklarz w Wykazie osiągnięć naukowych i zgodnie z art. 219, ust. 1, pkt. 2 Ustawy oraz ustalić, czy stanowią znaczny wkład w rozwój dyscypliny etnologia i antropologia kulturowa.

Ocena osiągnięć naukowych

Dr Katarzyna Ceklarz jest osobą niezwykle aktywną, zaangażowaną w sprawy regionu, z którego pochodzi i w którym pracuje. Prace badawcze, popularyzatorskie, ekspertyzy, jak też najrozmaitsze formy aktywności, dotyczą przede wszystkim Małopolski i Podhala. Za tę działalność Habilitantka była wielokrotnie doceniana oraz odznaczana, zarówno przez oficjalne gremia administracyjne, jak i lokalne ugrupowania czy stowarzyszenia. Realizowała projekty finansowane przez Urząd Wojewódzki Małopolski, Urząd Marszałkowski w Krakowie czy Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, pracuje też w grantach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, a jednym z nich kieruje. Dr Katarzyna Ceklarz występowała także na licznych krajowych konferencjach przedstawiając na nich wyniki swoich zainteresowań podgóorskimi i górskimi regionami Małopolski. Uwagę zwracają także działalność popularyzatorska oraz dydaktyczna Habilitantki, tu jej zaangażowanie można określić jako ponadprzeciętne. Docenić należy również udział w pracach nad powstaniem słowników, biogramów i leksykonów – dr Katarzyna Ceklarz jest autorką kilkudziesięciu haseł w tego rodzaju publikacjach. Przygotowała też dwie monografie autorskie oraz dwie współautorskie, napisała ponad pięćdziesiąt rozdziałów w monografiach zbiorowych. Sylwetkę naukową Habilitantki dopełnia udział w gremiach eksperckich oraz współpraca z licznymi podmiotami kulturalnymi i administracyjnymi w Małopolsce – wykaz tych działań jest imponujący.

Dowodów na zaangażowanie w sprawy regionu dr Katarzyna Ceklarz przedstawia wiele, rysując obraz badaczki niesamowicie pracowitej, oddanej tematyce podregionów Małopolski. W konsekwencji jednak działalność popularyzatorska i ekspercka oraz różne formy aktywności społecznej i kulturalnej wydają się determinować charakter pracy naukowej Habilitantki. Działalność akademicka dr Katarzyny Ceklarz ma charakter rozdrobniony. Publikacje dotyczą przede wszystkim wąskich tematów istotnych dla dziedzictwa regionu, jednak przyczynkarskich z punktu widzenia wkładu w rozwój etnologii i antropologii kulturowej. Pewien wyjątek stanowią tu monografie będące pełniejszym opracowaniem tematów regionalnych: historii Muzeum im. Władysława Orkana w Rabce, podoktorska książka poświęcona Sebastianowi Flizakowi oraz dwie bardziej popularyzatorskie pozycje dotyczące magii góralskiej i strojów wsi małopolskiej. Wspólną cechą tych prac jest jednak ich zasadniczo referujący charakter – nie wnoszą one oryginalnych rozwiązań teoretycznych czy interpretacyjnych. To nie znaczy, że przygotowanie tych publikacji – na przykład biogramów lub historii lokalnych instytucji, stowarzyszeń lub typów wytwórczości – nie wymaga pracy badawczej i wertowania źródeł. Ich efektem jest jednak przede wszystkim poszerzenie bazy informacyjnej na temat kultury regionu, nie zaś wkład w debaty teoretyczne toczące się w dyscyplinie. Ponadto część przedstawionych tekstów, na przykład artykuły z pisma „Zeszyty Rabczańskie”, opublikowana została przez Habilitantkę niejako „u siebie”, była ona bowiem przez kilka lat członkinią redakcji periodyku.

Mam też uwagę do sposobu wypełnienia części II, punkt 14 Wykazu osiągnięć naukowych, zatytułowana ‘Wykaz recenzowanych prac naukowych lub artystycznych, w szczególności publikowanych w czasopismach międzynarodowych’. Znajduje się tam zestawienie tekstów, które Habilitantka opiniowała do druku. Sposób przedstawienia tej listy narusza zasady anonimowości recenzji artykułów naukowych, ponieważ dr Katarzyna Ceklarz podaje, jakie dokładnie teksty oceniała, wypisując nazwiska autorów, tytuły czasopisma oraz tytuły artykułów.

Celem tej opinii, zgodnie z art. 221, ust. 8 Ustawy, jest jednak ocena osiągnięcia, o którym mowa w art. 219, ust. 1, pkt. 2 Ustawy. Przedstawione w cyklu *Między kreacją a utowarowieniem dziedzictwa kulturowego Podhala* artykuły naukowe zostały przez Habilitantkę opublikowane w polskich czasopismach: „Perspektywy Kultury”, „Journal of Urban Ethnology”, „Łódzkie Studia Etnograficzne”, „Małopolska. Regiony – Regionalizmy – Małe ojczyzny”, „Rocznik Filozoficzny Ignatianum”. Artykuł *Góraliszczynna na sprzedaż. Komercjalizacja tradycji widoczna w krajobrazie Podhala* opublikowany w 2018 zgodnie z

tytułem mówi o komercjalizacji tzw. góralszczyzny przez wykorzystanie elementów kojarzonych z kulturą góralską do promocji produktów spożywczych, różnorodnych biznesów oraz usług. Podstawę źródłową dla artykułu stanowił inwentarz reklam korzystających z odniesień do góralszczyzny. Habilitantka wylicza w tekście zarówno typy reklamowanych produktów, jak i symbole oraz środki językowe wykorzystywane w celach promocyjnych. Odwołuje się do zmytizowania wątków dotyczących Górali i ich kultury, a także procederu „dogóralszczania” przedmiotów konsumpcji. Jednocześnie, mimo prezentacji materiału wizualnego, odniesień do autentyczności i sztuki ludowej, Autorka nie wprowadza do tekstu antropologicznej ramy interpretacyjnej obejmującej te tematy. Nie znajdujemy w artykule odniesień do przemysłu dziedzictwa, studiów nad wizualnością pozwalających zrozumieć sposób kształtowania reklam i tzw. regionalnego branding, Co więcej, tekst nie przedstawia tła społecznego, które pozwoliłoby zorientować się, kto wykorzystuje symbolikę góralską do celów biznesowych – czy są to lokalni przedsiębiorcy wchodzący w kreatywną grę z własną tożsamością oraz dziedzictwem, czy przyjezdni? Przedsiębiorcy drobni korzystający z dostępnego zasobu, czyli tzw. tradycji, czy dysponujący znaczącym kapitałem biznesmeni też opierający strategię rozwoju na lokalnych markach? Autorka w nie wychodzi w artykule poza rejestrację i przedstawienie reklam z akcentami góralskimi.

Tekst *Od tradycji do masowego widowiska folklorystycznego. Przeobrażenie obrzędowości na przykładzie konkursu palm wielkanocnych z 2018 roku* dotyczy z kolei historii konkursu palm wielkanocnych w Rabce-Zdrój, instytucjonalizacji oraz regulacji tego wydarzenia. Autorka deklaruje zaangażowanie pojęć tradycji, folkloru/folkloryzmu oraz widowiska do opisu konkursu, jednak nie dyskutuje żadnej z tych kategorii, a w konsekwencji nie rozważa skutków wyboru konkretnego podejścia metodologicznego do prezentowania materiału archiwalnego i etnograficznego, tu przez pryzmat tradycji, folkloru, widowiska. Konceptualizacja opisywanego fenomenu wydaje się dla Habilitantki kwestią przezroczystą, nie wpływającą na jego pojmowanie. Mimo szczegółowego przedstawienia dziejów konkursu, wprowadzanych modyfikacji, zasad oceny palm wielkanocnych, dr Katarzyna Ceklarz nie rozpatruje kwestii instytucjonalizacji, zarządzania dziedzictwem, odgórnych reżimów dziedzictwa czy negocjacji z jego oddolnymi twórcami. Mechanizmy konkursu, ograniczenia wprowadzane przez ocenę ekspercką nie są przez Autorkę problematyzowane, jakby nie wpływały na kwestie „tradycji” i „folkloru”.

Praca *„Sabałowa Noc” – góralskie święto „po zbójnicku” z 2022* referuje dzieje oraz przebieg uroczystości, podczas której osobom zasłużonym dla kultury Tatr i Podhala nadawane są tytuły Zbójnika lub Wierchowej Orlicy. Dr Katarzyna Ceklarz Sabałową Noc

określa jako tradycję wynalezioną i jednocześnie wpisuje ją w model turystyki 3xe (*entertainment, excitement, education*) nie podejmując przy tym próby antropologicznej interpretacji zjawiska. Autorka skupia się na historii wydarzenia, związanym z nim micie zbójnika, wymienia przykłady osób uhonorowanych tytułami Zbójnika oraz Orlicy. Również ten artykuł ma charakter przede wszystkim informacyjny. Tekst nie został wykorzystany przez Autorkę, by zaprezentować krytyczny aparat antropologiczny i zinterpretować opisywane zjawisko w relacji do toczących się w dyscyplinie dyskusji na temat dziedzictwa, ludowości, tradycji czy turystyki.

Artykuł *Oscypek na nowo. Między tradycją a turystycznym biznesem* wydany w 2023 roku stanowi wypis z menu restauracji i karczm na Podhalu poprzedzony informacjami na temat norm produkcji serów (m.in. oscypka i bryndzy) oraz ich certyfikowania. Na początku tekstu Autorka podaje szczegółowe informacje o produktach tradycyjnych, posiadających status Chronionej Nazwy Pochodzenia oraz serach, które tych norm nie spełniają, a mimo to cieszą się popularnością wśród kupujących. Dalej następuje spis dań zawierających oscypka lub bryndzę serwowanych w poszczególnych restauracjach. Kolejną sekcję artykułu stanowi opis działalności Muzeum Oscypka, następną przedstawienie wydarzeń rozrywkowych związanych z oscypkiem, np. Oscypek Fest, po niej następuje z kolei część referująca istnienie na rynku inspirowanej oscypkiem biżuterii oraz produktów spożywczych, które nie są serami. Następnie pojawia się fragment krótko podsumowujący „drogę” oscypka od pożywienia pasterskiego do znaku towarowego Podhala. Artykuł zamyka cennik dań restauracyjnych z dodatkiem serów regionalnych. Nie ma natomiast w tekście odniesień do koncepcji z zakresu *food studies*, dziedzictwa kulinarnego czy turystyki kulinarnej. Informacje o popularności oscypka oraz bryndzy podane zostały bez zaangażowania antropologicznych narzędzi interpretacyjnych.

W tekście *Sensual Krupówki. A Sensory Analysis of the Soundscape and Smellscape of the Most Famous Street in Podhale Region* z 2024 dr Katarzyna Ceklarz przedstawia zidentyfikowane przez nią typy dźwięków oraz z zapachów, poświęcając tym pierwszym zdecydowanie więcej miejsca. Artykuł zawiera też opracowane przez Habilitantkę mapy Krupówek z zaznaczonymi miejscami występowania poszczególnych dźwięków i zapachów. Do kategoryzacji dźwięków posłużyła typologia Schafera i podział na dźwięki dominujące oraz sygnały dźwiękowe współtworzące charakterystykę miejsca. Brakuje jednak w tekście analogicznej informacji, co stanowiło podstawę kategoryzacji zapachów. Obok uchwycenia i zreferowania typów dźwięków występujących na Krupówkach w różnych porach dnia Autorka zmierzyła też ich natężenie. Następnie opisała sposób rejestracji zapachów, a także

miejsca występowania poszczególnych woni. Jest to jednak kolejny tekst Autorki pozbawiony postawionego problemu badawczego oraz próby odpowiedzi na niego. Habilitantka konsekwentnie unika też dyskusji z adekwatnymi do badanych tematów teoriami antropologicznymi, w tym przypadku przede wszystkim z zakresu tzw. antropologii zmysłów, jak i refleksji nad krajobrazami dźwiękowymi.

Artykuł o krajobrazach dźwiękowym oraz zapachowym Krupówek ujawnia też pewne ryzyko związane z referującym stylem artykułów stosowanym przez Habilitantkę, choć kwestia ta zyskuje najbardziej problematyczny wymiar w ostatnim już omawianym przeze mnie artykule: *Turyści halal w Zakopanem w opinii pracowników HoReCa z 2024*. Otóż decyzji o zastosowaniu przedstawiającej, deskryptywnej formy tekstów powinna towarzyszyć refleksja nad możliwością utrwalania przez te artykuły pewnych stereotypów. Nie twierdzę, by taki był cel dr Katarzyny Ceklarz – to chcę zdecydowanie podkreślić. Mam jednak wrażenie, iż cytowanie wypowiedzi rozmówców bez pewnej syntezy wątków pojawiających się w rozmowach, dodatkowo pozbawienie artykułów krytycznej refleksji antropologicznej wpływa na przekaz tekstu i może owocować reprodukcją negatywnych stygmatów. W przypadku artykułu *Sensual Krupówki* są to pojedyncze zdania dotyczące uciążliwej romskiej muzyki oraz woni roztaczanych przez perfumy arabskich turystów. Jedna zbitka jest jednak szczególnie niefortunna: „Additionally, the scent of diverse perfumes worn by ‘dolloed-up ladies’ (as described by a 45-year-old male informant from Podhale) can often be detected. Arab tourists – who, according to the Tatra Chamber of Commerce, make up 30–40% of all visitors to Zakopane – are particularly associated with this scent (s. 399).” Artykuł *Turyści halal* przytacza tego rodzaju wypowiedzi jeszcze więcej i choć są to opinie rozmówców, a zatem zebrany materiał etnograficzny, bez odpowiedniego dointerpretowania oraz wskazania pojęć pozwalających na zrozumienie specyficznych reakcji na obecność arabskich turystów na Podhalu, tzw. cytaty z wywiadów mogą przyczyniać się do egzotyzacji gości oraz podtrzymywać związane z nimi negatywne stereotypy wymieniane zresztą wprost przez rozmówców: głośni, bałaganiarscy, intensywnie pachnący, roszczeniowi. Syntetyczne przedstawienie tego rodzaju wypowiedzi mogłoby być tutaj właściwszym zabiegiem. Jeszcze raz jednak zaznaczę – mój komentarz dotyczy referującego stylu narracji artykułów i konsekwencji jego stosowania, a nie intencji dr Katarzyny Ceklarz.

Turyści halal w konstrukcji nie różnią się bowiem od pozostałych omawianych artykułów. Tekst jest deskryptywny, a kluczowe pojęcie ‘turystyka halal’ jedynie wzmiankowane. Autorka nie wyjaśnia także, co stanowi cel artykułu, na jakie pytanie badawcze zamierza w nim odpowiedzieć lub jaki problem do rozwiązania postawiła.

Podobnie jak pozostałe przedstawione w Wykazie osiągnięć naukowych artykuły wydane w czasopiśmie ujętych w ministerialnym wykazie czasopism, także ten nie zawiera dyskusji z teoriami antropologicznymi i nie włącza wyników badań prowadzonych przez Habilitantkę w toczące się w dyscyplinie debaty.

W mojej opinii przedstawione przez dr Katarzynę Ceklarz artykuły, które w myśl art. 219, ust. 1, pkt. 2 Ustawy mogą zostać uznane za cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych nie stanowią znacznego wkładu w rozwój dyscypliny etnologia i antropologia kulturowa. Główny formułowany przeze mnie zarzut dotyczy niewykorzystania w tekstach aparatu interpretacyjnego antropologii. Habilitantka zdaje się pisać swoje teksty obok dokonań dyscypliny, nie włącza się w dyskusje teoretyczne dotyczące badanych tematów, pomija dorobek co najmniej kilku subdyscyplin antropologii, na przecięciu których ulokowane są jej badania. W ocenianych artykułach (choć komentarz ten może zostać rozciągnięty także na inne publikacje Autorki) nie ma odniesień do rozważań nad dziedzictwem, jego dyskursami, reżimami, przemysłem, zarządzaniem. Krytyczne studia nad dziedzictwem są dziś jedną z najprężniejszych gałęzi humanistyki. Przedstawiciele tego nurtu (choćby Smith, Harrison, Meskell, Geismar, de Cesari) wskazują na problematyczność pojęć dziedzictwa i tradycji, nie godzą się z neutralnością tych terminów czy ich uniwersalną wartością dla ludzkości. Dziedzictwo jako kategoria na wskroś polityczna domaga się interpretacji, rozpoznania stojących za nim mechanizmów, grup interesów, negocjacji między porządkami oddolnymi i odgórnymi. Tego w tekstach dr Katarzyny Ceklarz zdecydowanie brakuje.

Analogicznie rzecz ma się z odniesieniami do antropologii turystyki. Także w tym przypadku Habilitantka nie nawiązuje do dorobku tej subdyscypliny. Utowarowienie produktów kultury, kulturowa geografia, modyfikacja wydarzeń na potrzeby turystów, mobilność – wszystkie te elementy znajdują w antropologii turystyki ugruntowane już miejsce (choćby Urry, Graburn, Crang, Smith). Pominięcie odniesień do antropologii turystyki staje się zauważalne między innymi na przykładzie wykorzystywanego w tekstach terminu ‘autentyczność’. W artykułach dr Katarzyny Ceklarz pojawia się on jako oczywisty, samo tłumaczący się, nie wymagający komentarza. W *Góralczyźnie na sprzedaż* mamy więc komentarz o „rzekomo autentycznej ‘sztuce ludowej’” (s. 240); w *Oscypku na nowo* informację: „Stworzone w dobrej wierze Muzeum Oscypka przekazuje zatem wypatrzony [wypaczony] obraz pasterskiego fachu, coraz bardziej oddalając go od autentyczności” (s. 500). W *Od tradycji do masowego widowiska folklorystycznego* można przeczytać zdanie dotyczące folkloryzmu: „Przejawia się on w celowym podtrzymywaniu autentycznych

elementów folkloru tradycyjnego (np. zwyczajów, obrzędów), w sposób wyuczony oraz opracowany stylistycznie” (s. 130), a w *Turystach* halal pojawia się z kolei niezoperacjonalizowane pojęcie „turystyka autentycznych doświadczeń i wrażeń (s. 397)”. Nie, autentyczność nie stanowi głównego przedmiotu zainteresowań Habilitantki, nie jest to także pojęcie dla tych tekstów kluczowe, lecz na tym przykładzie widać, jakie są skutki pisania artykułów w oderwaniu od debaty naukowej dyscypliny. Autentyczność nie jest jednoznaczna, nie ma jednego wymiaru, nie stanowi wartości apriorycznej, zwłaszcza w odniesieniu do dynamicznie zmieniających się fenomenów. Co więcej, zoperacjonalizowanie pojęcia ‘autentyczność’, nawet, jeśli umieszczone jest w tekście oszczędnie, należy do podstaw metodologii badawczej w przypadku studiów nad tradycją czy dziedzictwem. Dr Katarzyna Ceklarz te kwestie pomija, traktując autentyczność jako kategorię mierzalną obiektywnie. W moim przekonaniu, to konsekwencja braku znajomości dyskusji prowadzonych na gruncie etnologii i antropologia kulturowej na tematy interesujące Habilitantkę.

Obeznanie z Podhalem i okolicami pozwala dr Katarzynie Ceklarz zidentyfikować tematy studiów, jak też sprawnie przeprowadzić same badania. Jednak publikacje mające prezentować analizy zebranych materiałów pozostają na poziomie deskrypcji. Autorka skupia się przede wszystkim na opisie fenomenów i zreferowaniu źródeł – danych etnograficznych, czasem też archiwalnych. Artykuły dostarczają informacji o badanym regionie, o jego przemianach, jednak nie angażują antropologicznych narzędzi interpretacyjnych, nie dyskutują z koncepcjami ukutymi na gruncie tej dyscypliny. Przez to nie tylko pozostają z boku dyscypliny, ale też nie rozwijają jej, nie wnoszą wkładu w debaty na temat dziedzictwa, tradycji, turystyki. Habilitantka nie proponuje również własnych oryginalnych kategorii teoretycznych, nie przekuwa specyfiki badań na Podhalu na nowe podejścia w antropologii. Jest to strategia zaskakująca zwłaszcza w przypadku tematyki podejmowanej przez dr Katarzynę Ceklarz – szeroko i bogato opisanej w antropologii. Bez dyskusji z wypracowanymi już kategoriami, bez wprowadzenia krytycznego namysłu do analizy materiałów terenowych potencjalny wkład dociekań Habilitantki w rozwój etnologii i antropologii kulturowej jest siłą rzeczy ograniczony.

Ze względu na referujący charakter artykułów, brak refleksji teoretycznej nad omawianymi zjawiskami, oderwanie opisów od debaty antropologicznej, a także brak propozycji własnych pojęć interpretacyjnych lub podejść metodologicznych przedstawiony przez dr Katarzynę Ceklarz cykl artykułów naukowych nie stanowi w mojej opinii znacznego wkładu w rozwój dyscypliny etnologia i antropologia kulturowa.

Konkluzja

Dr Katarzyna Ceklarz ma znaczące dokonania na polu popularyzacji wiedzy o Podhalu, jest w tym zakresie cenioną ekspertką. Aktywnie uczestniczy w konferencjach naukowych, współpracuje z wieloma instytucjami nauki i kultury. Jest niezwykle produktywną autorką, w jej dorobku znajduje się wiele tekstów poświęconych Podhalu i okolicom, przedstawiających charakterystykę oraz przemiany tych terenów. Niestety prace te, w tym artykuły naukowe przedstawione w cyklu *Między kreacją a utowarowieniem dziedzictwa kulturowego Podhala*, pozbawione są odniesień do warsztatu antropologicznego, zostały napisane w oderwaniu od toczących się debat o dziedzictwie, tradycji, turystyce. Na tej podstawie, z przykrością stwierdzam, że Habilitantka nie posiada w dorobku osiągnięcia naukowego stanowiącego znaczący wkład w rozwój dyscypliny etnologia i antropologia kulturowa wskazanego w art. 219, ust. 1, pkt. 2, lit. a-c ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Z tego powodu nie mogę niestety poprzeć wniosku dr Katarzyny Ceklarz o nadanie jej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie etnologia i antropologia kulturowa, jak też nie mogę wnioskować o dopuszczenie dr Katarzyny Ceklarz do dalszych etapów postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Warszawa, 12.11.2025